

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAISTNIENIA
KRYZYSU PSYCHICZNEGO U UCZNIĄ, RYZYKA PRÓBY
SAMOBÓJCZEJ, ZACHOWAŃ AUTODESTRUKCYJNYCH
(DEKLAROWANIE SAMOBÓJSTWA PRZEZ UCZNIĄ, PRÓBA SAMOBÓJCTWA
LUB SAMOBÓJCTWO UCZNIĄ)
w ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM w RYCZOWIE**

§ 1

Każdy pracownik szkoły (pedagogiczny i niepedagogiczny) ma obowiązek zareagowania na wszelkie sygnały o kryzysie psychicznym, ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u dziecka lub ucznia oraz na niepokojące zachowania uczniów mogące wskazywać na zamiary samobójcze. W przypadku zaobserwowania lub posiadania informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym psychologa/pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.

W sytuacjach kryzysowych zwoływany jest Zespół Kryzysowy, w którego skład wchodzi: dyrektor, psycholog, pedagog, wychowawca.

§ 2

Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na kryzys psychiczny, ryzyko zachowań samobójczych lub autodestrukcyjnych.

1. Do zachowań, które powinny zaniepokoić pracowników szkoły, gdyż mogą wskazywać na powyższe należą:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku wyjścia z sytuacji,
- podejmowanie zachowań ryzykownych: autoagresja, samookaleczenie się, autoagresja w różnych formach.
- podejmowanie zachowań ryzykownych: samookaleczenie się, autoagresja w różnych formach,
- długotrwały stan smutku, przygnębienia, płaczliwość,
- ahedonia, obojętność,
- problemy ze snem, odżywianiem,
- izolowanie się, zamykanie się w sobie, wycofanie,
- rezygnacja z zajęć, w które dotychczas uczeń był zaangażowany,
- duża zmienność nastroju i emocji,

- istotne zmiany w zachowaniu i funkcjonowaniu w domu, w szkole,
  - wzrost impulsywności, nagłe impulsywne działania, akty agresji i przemocy,
  - wzrost zachowań buntowniczych, zwiększona drażliwość, podatność na irytację, trudność w kontroli emocji,
  - odrzucanie pomocy, poczucie, że udzielenie pomocy jest już niemożliwe,
  - zachowania unikowe i ucieczkowe (związane z dużym napięciem emocjonalnym),
  - absencja w szkole,
  - oskarżanie się, poczucie winy, poczucie bycia złym człowiekiem, ciężarem dla innych, lęk,
  - stan świadczący o zmęczeniu i niemocy,
  - wypowiadanie się, zapisywanie kontaktów świadczących o myślach i planach samobójczych,
  - zainteresowanie lub wręcz zaabsorbowanie śmiercią,
  - poszukiwanie informacji na temat sposobów odebrania sobie życia,
  - gromadzenie leków, potrzebnych przedmiotów i narzędzi,
  - pisanie i pozostawienie listów pożegnalnych,
  - pozbywanie się osobistych i ważnych dla ucznia przedmiotów.
2. Każdy, kto zauważy niepokojące sygnały, zobowiązany jest zgłosić swoje obserwacje wychowawcy ucznia lub pedagogowi/psychologowi.
  3. Po odebraniu zgłoszenia pedagog/psycholog szkolny lub wychowawca w porozumieniu ze specjalistami szkolnymi dokonują diagnozy zgłoszenia oraz sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia.
  4. Psycholog bądź pedagog udzielają wsparcia emocjonalnego.
  5. Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyny niepokojących zmian w zachowaniu ucznia.
  6. Jeżeli wspólne ustalenia potwierdzają obawy o zagrożeniu, informacja przekazywana jest dyrektorowi szkoły.
  7. Jeżeli występuje konieczność powoływany jest Zespół Kryzysowy.
  8. Wraz z rodzicami ustalane są zasady postępowania wobec ucznia: sposób i zakres kontaktów z rodzicami, a także pomoc psychologiczno-pedagogiczna na terenie szkoły lub poza nią.
  9. Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, psycholog/pedagog zaleca rodzicom konieczność konsultacji z odpowiednimi specjalistami poza szkołą.

§ 3

Postępowanie w przypadku posiadania informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych).

1. Pracownik, który otrzymał informację o zamiarze popełnienia samobójstwa przez ucznia, stara się natychmiast odnaleźć ucznia i powiadomić o sytuacji jego wychowawcę lub pedagoga/psychologa szkolnego.

2. Po odnalezieniu ucznia nie pozostawiają ucznia samego, lecz próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce.
3. Informują o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły.
4. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, jeśli jest to konieczne, wzywają Pogotowie Ratunkowe i informują o zaistniałej sytuacji rodziców ucznia.
5. Uczeń powinien natychmiast zostać objęty indywidualną specjalistyczną opieką psychologiczną i psychoterapeutyczną (poza szkołą).
6. Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, wskazują rodzicom konieczność skontaktowania się z lekarzem psychiatrą dzieci i młodzieży.

§ 4

Postępowanie w przypadku podjęcia przez ucznia próby samobójczej na terenie szkoły.

1. Pracownik, po otrzymaniu informacji o próbie samobójczej ucznia, stara się natychmiast go odnaleźć.
2. Po odnalezieniu ucznia ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia, nie pozostawia ucznia samego.
3. Usuwa przedmioty umożliwiające ponowienie próby.
4. Stara się dyskretnie przeprowadzić ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce.
5. Jeśli zachodzi taka potrzeba, udziela pierwszej pomocy przedmedycznej.
6. Kiedy pojawi się taka możliwość, powiadamia lub zleca powiadomienie o zdarzeniu dyrektora szkoły.
7. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, wzywa pogotowie ratunkowe, policję. Jeśli to możliwe, powinien zadbać, aby interwencja służb przebiegała dyskretnie.
8. Dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia.
9. O próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy służbowej, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
10. Pedagog/psycholog szkolny planuje dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty psychiatry), jeśli takie są. Ponadto przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

§ 5

Postępowanie w przypadku podjęcia przez ucznia próby samobójczej poza terenem szkoły.

1. Jeśli próba samobójcza ma miejsce poza szkołą, a rodzic poinformował szkołę, dyrektor szkoły lub pedagog/psycholog przekazują rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2. O próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy służbowej, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
3. Pedagog/psycholog szkolny planuje dalszą strategię postępowania w oparciu

o zalecenia specjalisty (psychiatry), jeśli takie są. Ponadto przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania specjalistycznej pomocy poza szkołą.

§6

Postępowanie w przypadku powrotu ucznia do szkoły po powziętej próbie samobójczej.

1. Przed powrotem do szkoły po powziętej próbie samobójczej konieczne jest dostarczenie przez rodziców ucznia informacji/zaświadczenia od lekarza psychiatry o braku przeciwwskazań do uczenia się dziecka na terenie szkoły w grupie klasowej.
2. Pedagog / psycholog szkolny we współpracy z wychowawcą otaczają ucznia wzmożoną opieką np. poprzez udzielenie wsparcia w postaci rozmów oraz ustala z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów w celu monitorowania problemów ich dziecka.
3. W przypadku uzyskaniu ze szkoły informacji o zaistnieniu przesłanek mogących świadczyć o pogorszeniu stanu zdrowia ucznia, rodzic ma obowiązek odebrać dziecko ze szkoły i skorzystać z pomocy odpowiedniego specjalisty.

§7

Postępowanie w przypadku śmierci samobójczej ucznia.

1. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji.
2. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa wychowawcy klas przekazują wiadomość na forum swoich klas, najlepiej jednocześnie (należy unikać przekazywania informacji na forum szkoły).
3. W komunikacie skierowanym do uczniów należy:
  - a. ograniczyć się do absolutnego minimum,
  - b. unikać sensacyjnego rozgłosu,
  - c. nie wspominać ani nie opisywać metody samobójstwa oraz miejsca, w którym je popełniono,
  - d. unikać gloryfikowania ucznia,
  - e. położyć nacisk na żałobę po śmierci, cierpienie ludzi z najbliższego otoczenia (konsekwencje dla osób, które pozostały),
4. Pedagog/psycholog szkolny udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom szkoły. Przekazują informacje o dostępnej pomocy – lista dostępnych placówek z aktualnymi adresami i numerami telefonów oraz telefonów zaufania.
5. Zorganizowanie w jak najkrótszym czasie zajęć o charakterze psychologicznym dla grupy, która najczęściej przebywała ze zmarłym dzieckiem i najlepiej je znała, najlepiej by byli to specjaliści zewnętrzni.
6. Szkoła ściśle współpracuje z właściwymi instytucjami.

§8

W przypadku zaistnienia omówionych sytuacji działa Zespół Kryzysowy, powoływany przez dyrektora, do którego zadań należy:

1. Ustalenie, które z sygnałów ostrzegawczych występują u danego ucznia.
2. Analiza sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w oparciu o dostępne w szkole informacje, w celu wstępnego ustalenia przyczyn złej kondycji psychicznej ucznia.
3. Kontakt z rodzicami w celu przekazania informacji o zagrożeniu oraz podjęcie z nimi współpracy zmierzającej do ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia.
4. Udzielanie pierwszego wsparcia rodzinie ucznia oraz wskazanie placówki, gdzie może ona uzyskać specjalistyczną pomoc.
5. Ustalenie z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów w celu monitorowania problemów ucznia.

Należy dążyć do tego, aby członkowie Zespołu Kryzysowego zostali zwolnieni z wypełniania codziennych obowiązków (ustalenie koniecznych zastępstw), mogli skoncentrować się na zaplanowaniu i wdrożeniu potrzebnych interwencji. Istotne jest poszukiwanie równowagi pomiędzy utrzymaniem normalnego rozkładu pracy szkoły, a koniecznymi działaniami interwencyjnymi.